

הורים רבים לילדים מגיל לידה ועד גן חובה מתלבטים לאיזו מסגרת לשלוח את ילדם. במדריך זה תוכלו למצוא מידע רב על המסגרות השונות, על היתרונות והחסרונות של כל אחת מהן ועל תהליך ההרשמה אליהן. המדריך מחולק לפי גילים ומתייחס גם לילדים בעלי צרכים מיוחדים.

תוכן העניינים

3..... מסגרות לילדים עד גיל 3

3..... מעונות יום

3..... ארגונים המפעילים את מעונות היום

3..... הפיקוח, הצוות החינוכי וגודל הקבוצה

4..... שעות פעילות ומועדי חופשות

4..... מתי נרשמים ומהי העלות

4..... היכן פועלים מעונות יום

4..... משפחתונים ציבוריים

4..... ההבדל בין משפחתון ציבורי למעון

4..... פיקוח, הצוות החינוכי וגודל הקבוצה

5..... שעות פעילות ומועדי חופשות

5..... איפה ומתי נרשמים ומהי העלות

6..... היכן פועלים משפחתונים ציבוריים

6..... משפחתונים וגנים פרטיים

6..... משפחתונים פרטיים

6..... גנים פרטיים

6..... גודל הקבוצה, זמני פעילות ושכר לימוד בגנים פרטיים

7..... גנים לילדים בני 3-4

7..... המסגרות השונות

7..... מהן המסגרות השונות

8..... שעות פעילות וחופשות במסגרות השונות

8..... הצוות החינוכי וגודל הקבוצה במסגרות השונות

8..... שכר הלימוד במסגרות השונות

9..... תהליך ההרשמה והשיבוץ

9..... תהליך ההרשמה

9	מועדי הרשמה
9	מי חייב ברישום
10	שינוי שיבוץ לגן הילדים
10	גנים ייחודיים ואלטרנטיביים
10	התפתחות גנים ייחודיים
10	שיטת מונטסורי
11	אנתרופוסופיה - שיטת וולדורף
11	שיטת גן זורם - גן אחר
11	חינוך תל"י - תגבור לימודי יהדות
11	שיטת רג'יו אמיליה
11	גן דמוקרטי
11	צהרונים ומועדוניות
11	מדוע יש צורך בצהרונים
12	צהרונים בגנים עירוניים ובמתנסים
12	צהרונים המוכרים על ידי משרד התמ"ת
12	צהרונים בבתי פרטיים
13	גני חובה
13	תוכניות לימוד והצוות החינוכי
13	חוק לימוד חובה
13	תוכנית הלימודים בגן
13	הצוות החינוכי וגודל הקבוצה
13	תהליך ההרשמה והשיבוץ
13	מי חייב ברישום
13	מועדי ההרשמה
13	תהליך ההרשמה
14	מה קורה כשלא נרשמים במועד
14	שינוי שיבוץ לגן הילדים
14	השארת ילד לשנה נוספת בגן חובה
15	חינוך מיוחד קדם יסודי
15	ילדים מתחת לגיל 3
15	זכאות ומסגרות
15	ארגונים עיקריים המפעילים מעונות יום שיקומיים
15	ילדים מעל גיל 3
15	חוק חינוך מיוחד
16	גן משולב או גן חינוך מיוחד
16	ועדת שילוב
16	ועדת השמה

- 17.....ועדת ערר
- 17.....רישום ללא דיון בוועדות השמה
- 17.....המסגרות השונות
- 18.....שכר לימוד

עזרה וכלים

- ✓ [אגף מעונות יום ומשפחתונים במשרד](#)
- ✓ [התעשייה, המסחר והתעסוקה](#)
- ✓ [רשימת מעונות היום של יוצא](#)
- ✓ [רשימת מעונות היום של נעמת](#)
- ✓ [רשימת מעונות היום של אמונה](#)
- ✓ [רשימת מעונות היום והמשפחתונים של](#)
- ✓ [נאות מרגלית](#)
- ✓ [רשימת הרשויות המקומיות המפעילות](#)
- ✓ [מעונות יום ומשפחתונים](#)
- ✓ [הנחות בשכר לימוד במעונות יום:](#)
- ✓ [קרטריונים לזכאות](#)

מסגרות לילדים עד גיל 3

הורים עובדים לילדים מגיל 3 חודשים ועד גיל 3 שנים שאינם נעזרים בשירותי מטפלת, יכולים לבחור בין כמה מסגרות טיפוליות. בערוץ זה תוכלו לקרוא על המסגרות השונות, האם הן נמצאות בפיקוח, ומהם היתרונות והחסרונות של כל אחת מהן.

מעונות יום

ארגונים המפעילים את מעונות היום

מעונות יום נמצאים בפיקוח [אגף מעונות יום ומשפחתונים במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה](#), ורובם מופעלים על ידי אחד מהארגונים האלה:

- ארגון הנשים, [יוצא](#)
- ארגון הנשים, [נעמת](#)
- תנועת הנשים הדתית לאומית, [אמונה](#)
- רשת חינוך לגיל הרך מיסודה של תנועת ש"ס, [נאות מרגלית](#)
- מלבד הארגונים הנ"ל מופעלים מעונות גם על ידי [רשויות מקומיות ועמותות](#)

כאמור מעונות יום נמצאים בפיקוח משרד התמ"ת, אבל מומלץ לבדוק לפני ההרשמה מהי הגישה החינוכית של כל מפעיל והמעון שבו אתם מעוניינים, והאם היא מתאימה לתפישת עולמכם.

הפיקוח, הצוות החינוכי וגודל הקבוצה

פיקוח משרד התמ"ת כולל התייחסות לפעילות החינוכית במעון, הקפדה על תקינות ובטיחות המבנה והציוד, הקפדה על תזונה נאותה, והתאמת הצוות וגודלו להנחיות שקבע המשרד. **לגבי כל קבוצת גיל נקבעו הנחיות שונות הנוגעות למספר הילדים ומספר המטפלות:**

- **6 חודשים-15 חודשים:** על פי התקן תהיה מטפלת אחת לכל שישה תינוקות, מספר התינוקות בקבוצה לא יעלה על 15, ושטח הכיתה יעמוד על 50 מטר לפחות.
- **16-24 חודשים:** על פי התקן תהיה מטפלת אחת לכל תשעה פעוטות, מספר הפעוטות בקבוצה לא יעלה על 23, ושטח הכיתה יעמוד על 70 מטר לפחות.

- **36-25 חודשים:** על פי התקן תהיה מטפלת אחת לכל 11 ילדים, מספר הילדים בקבוצה לא יעלה על 27, ושטח הכיתה יעמוד על 70 מטר לפחות.

שעות פעילות ומועדי חופשות

המעונות פועלים בימים ראשון-חמישי בשעות 7:00-16:00, ובימי שישי וערבי חג בשעות 7:00-13:00. בחלק מהמעונות קיימת אפשרות ליום ארוך (עד השעה 17:00 בימים ראשון-חמישי). שנת הלימודים מתחילה בתאריך 1 בספטמבר ומסתיימת ב-8 באוגוסט. [לוח החופשות](#) מתפרסם באתר האינטרנט של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

מתי נרשמים ומהי העלות

תהליך ומועד הרשמה: לרוב ההרשמה מתחילה בחודש מרץ. תוכלו להתעדכן באתר של [אגף מעונות יום ומשפחתונים](#) במשרד התמ"ת, ובאתרים של [הגופים השונים המפעילים את המעונות](#). בחלק מהמעונות יש רשימת המתנה ארוכה וועדת קבלה, הביאו זאת בחשבון.

דמי החזקה והנחות: דמי החזקה בכל המעונות זהים (למעט מעונות יום שמופעלים על ידי ארגונים שאינם מלכ"ר), ונקבעים לפי מבחן הכנסה לנפש במשפחה ולפי גיל הילד. באתר של משרד התמ"ת תוכלו לבדוק [כמה יעלה לכם](#) לשלוח את ילדכם למעון יום.

היכן פועלים מעונות יום

באתר של משרד התמ"ת תוכלו למצוא [איזה מעון פועל](#) בקרבת מקום מגוריכם. מערכת החיפוש מאפשרת לחפש לפי מקום מגורים או לפי הארגונים השונים המפעילים מעונות יום. תוכלו למצוא מידע זה גם באתרי האינטרנט של ארגוני הנשים והמפעילים השונים.

משפחתונים ציבוריים

ההבדל בין משפחתון ציבורי למעון

מסגרת נוספת לילדים מגיל 3 חודשים ועד גיל 3 שנים היא משפחתון ציבורי. בדומה למעונות יום גם משפחתונים ציבוריים פועלים באחריות ובפיקוח [אגף מעונות יום ומשפחתונים של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה](#). ההבדל העיקרי בין משפחתונים ציבוריים למעונות יום הוא שבמשפחתונים שוהים פחות ילדים מאשר במעונות יום, ובמשפחתונים יש מטפלת אחת לעומת כמה מטפלות במעונות.

פיקוח, הצוות החינוכי וגודל הקבוצה

פיקוח: המטפלת המפעילה את המעון נמצאת בפיקוח של רכזת משפחתונים. הרכזת פועלת מטעם הרשות המקומית ובפיקוח משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה. רכזת המשפחתונים

אחראית על הרישום למשפחתונים, והיא הסמכות המקצועית המפקחת על הנעשה במשפחתונים הנמצאים באחריותה. באוגדן נהלים להפעלת משפחתונים תוכלו למצוא מידע נוסף [בנוגע לתנאים הפיזיים במשפחתון](#).

הכשרה מקצועית: מנהלת המשפחתון מפעילה את המשפחתון בביתה, אולם לפי הנחיות הפיקוח של רכזת המשפחתונים עליה להיות בעלת תעודת מטפלות סוג 1 מטעם [האגף להכשרה מקצועית](#) של משרד התמ"ת. לפי אותן הנחיות לאחר שנתיים של הפעלת משפחתון על המנהלת לסיים הכשרה של מטפלת סוג 2 מטעם האגף המוזכר למעלה. אחת לשלוש שנים עליה לעבור השתלמות בהגשת עזרה ראשונה.

גיל הילדים ומספרם: קבוצת הילדים במשפחתון היא רב-גילית, ועל פי ההנחיות יכולים לשהות בה ילדים מגיל 3 חודשים ועד 3 שנים. **בכל משפחתון שוהים עד חמישה ילדים**, ולא יותר משני ילדים עד גיל שנה. **בכל משפחתון יש מטפלת אחת**. חלק מהמשפחתונים מקבלים אישור לרשום יותר מחמישה ילדים, במקרה זה הצוות הטיפולי יהיה גדול יותר.

שעות פעילות ומועדי חופשות

- חלק מהמשפחתונים פועלים חמישה ימים, ואחרים שישה ימים, ובהתאם לכך שעות הפעילות:
- **מתכונת חמישה ימים** – ראשון-חמישי, 16:30-7:00 או 17:00-7:30.
 - **מתכונת שישה ימים** – ראשון-חמישי, 16:00-7:00, ימי שישי וערבי חג, 12:00-7:00.

לוח החופשות במשפחתונים הציבוריים נקבע בהתאם להנחיות משרד התמ"ת ומתעדכן באתר האינטרנט של המשרד.

איפה ומתי נרשמים ומהי העלות

תהליך ומועדי הרשמה: ההרשמה למשפחתונים מתבצעת במקביל להרשמה למעונות יום של משרד התמ"ת. מועדי ההרשמה מתפרסמים בכל שנה באתר האינטרנט של אגף מעונות יום ומשפחתונים של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה. **לרוב ההרשמה היא בחודש מרץ**. ההרשמה מתבצעת באמצעות רכזת המשפחתונים שברשות המקומית.

תשלום: גובה שכר הלימוד נמצא בפיקוח משרד התמ"ת, והוא נקבע לפי **מבחן הכנסה לנפש**. טבלאות שכר הלימוד מתפרסמות בעיתונות ובאתר האינטרנט של המשרד בסמוך למועד ההרשמה. במקרים מסוימים זכאים ההורים להנחה בשכר הלימוד. [הקריטריונים לזכאות לתמיכה](#) מתפרסמים באתר האינטרנט של משרד התמ"ת.

היכן פועלים משפחתונים ציבוריים

כדי לבדוק האם פועלים משפחתונים במקום מגוריכם תוכלו לפנות למחלקה לשירותים חברתיים [ברשות המקומית](#), המועצה או העירייה, שבתחומה אתם מתגוררים.

משפחתונים וגנים פרטיים

משפחתונים פרטיים

משפחתונים פרטיים פועלים בביתה הפרטי של המטפלת. לרוב מספר הילדים בהם קטן יחסית ויש בהם מטפלת אחת. משפחתונים פרטיים אינם נמצאים בפיקוח ולכן **על ההורים לבדוק האם הסביבה מתאימה ובטיחותית לילדים**. התשלום למטפלת משתנה ממקום למקום וכך גם זמני הפעילות והחופשות. להורים הבוחרים במשפחתון פרטי מומלץ להסתמך על המלצות הורים אחרים.

גנים פרטיים

הורים רבים שולחים את ילדם לגן פרטי. גנים פרטיים לרוב יקרים יותר ממעונות יום, אולם היתרון שלהם על המסגרות האחרות הוא שלרוב שוהים בהם פחות ילדים מאשר במעונות והצוות הטיפולי גדול יותר. גנים פרטיים **אינם נמצאים בפיקוח** של גורם ממשלתי ולמעשה הורי הילדים משמשים כגוף המפקח. כמה ארגונים, כגון [ארגון גני הילדים הפרטיים בישראל](#), פועלים בישראל. **שימו לב:** ארגונים אלה מאגדים את הגננות ואינם עוסקים בפיקוח.

גודל הקבוצה, זמני פעילות ושכר לימוד בגנים פרטיים

גודל הקבוצה ומספר גננות

על פי רוב מספר הילדים בקבוצה במסגרות אלה יהיה קטן יותר מאשר מספר הילדים השוהים במעון. בגילים צעירים יש לעובדה זאת יתרון משמעותי. ובכל זאת מאחר ואין פיקוח על מסגרות אלה על ההורים לבדוק בזמן ההרשמה כמה ילדים יהיו בקבוצה וכמה מטפלות יטפלו בהם.

זמני פעילות וחופשות

שנת הלימודים מתחילה ב-1 בספטמבר. מועדי החופשות תלויים במסגרת הספציפית. בחלק מהגנים נמשך יום הלימודים עד השעה 16:00, באחרים עד 16:30, ויש גנים שאפשר להשאיר בהם את הילדים עד השעה 17:00 ולעתים אף מאוחר יותר.

מועדי הרשמה ושכר לימוד

יש גנים שאפשר להירשם אליהם כבר בחודש דצמבר, אחרים בחודש מרץ. עליכם לבדוק מראש מהו מועד ההרשמה בגן שבו אתם מעוניינים. גובה שכר הלימוד משתנה ממסגרת למסגרת וכך גם גובה ההנחות, אם יש כאלה.

הגישה החינוכית

הקו החינוכי משתנה מגן לגן. יש גנים שסדר היום בהם גמיש ונקבע לפי צורכי הילד, ובאחרים נוהגים על פי סדר יום קבוע. עליכם ההורים לבדוק מראש מהי הגישה החינוכית של הגננת והאם היא מתאימה לכם ולילדכם.

עזרה וכלים

- ✓ [רשות זמינה: רישום למוסדות חינוך](#)
- ✓ [באמצעות האינטרנט](#)
- ✓ [מדריך לגני ילדים באתר משרד החינוך](#)
- ✓ [הנחיות בנוגע לרישום לגני ילדים לשנת תשע"א](#)
- ✓ [האגף לחינוך קדם יסודי במשרד החינוך](#)
- ✓ [אגף מעונות יום ומשפחתונים במשרד](#)
- ✓ [התעשייה, המסחר והתעסוקה](#)
- ✓ [אתר החברה למתנסים](#)

גנים לילדים בני 3-4

הורים לילדים בגילים 3-4 יכולים לבחור לשלוח את ילדם לחינוך הממלכתי, הממלכתי דתי לגנים פרטיים ולגנים אלטרנטיביים. בערוץ זה תוכלו לקרוא על המסגרות השונות, למה כדאי לשים לב בכל אחת מהן, ועל תהליך ההרשמה לגנים עירוניים וגנים המשתייכים למועצה מקומית או אזורית.

המסגרות השונות

מהן המסגרות השונות

ילדים בגיל 3 לומדים בגן טרום-טרום חובה, וילדים בגיל 4 לומדים בגן טרום חובה.

המסגרות השונות לילדים בגיל 3-4:

- **גנים ממלכתיים:** גנים ממלכתיים פועלים במסגרת משרד החינוך. חלק מהגנים הממלכתיים הם גנים עירוניים הפועלים במסגרת העירייה וחלק מהגנים הממלכתיים שייכים למועצות אזוריות.
- **גנים ממלכתיים דתיים:** חלק מהגנים [הממלכתיים דתיים \(חמ"ד\)](#) פועלים במסגרת עיריות וחלק פועלים במסגרת מועצות מקומיות ואזוריות.
- **גנים של ארגוני נשים:** בחלק [מעונות היום המופעלים על ידי ארגוני הנשים](#) פועלת גם כיתת גן לגילאי 3-4. נוסף על הפיקוח של ארגוני הנשים, נמצאות כיתות אלה תחת פיקוח משרד החינוך.
- **גנים פרטיים:** ילדים רבים בישראל נשלחים לגנים פרטיים. רוב הגנים הפרטיים מוגדרים על ידי משרד החינוך כגנים מוכרים שאינם רשמיים. חלק מהגנים הפרטיים מחזיקים בתפישה חינוכית אלטרנטיבית.
- **גני חינוך מיוחד:** למידע על המסגרות השונות בחינוך המיוחד ראו ערוץ [חינוך מיוחד](#).

שעות פעילות וחופשות במסגרות השונות

שעות הפעילות משתנות ממסגרת למסגרת. לרוב יום הלימודים בגנים הפרטיים ארוך יותר מאלה שבגנים המשתייכים לעירייה, ובגנים הפרטיים מוגשות ארוחות חמות.

אלה שעות הפעילות ומועדי החופשות במסגרות השונות:

- **גנים ממלכתיים וממלכתיים דתיים:** ימים ראשון-חמישי, 13:30-7:55, ימי שישי 12:45-7:55. בגנים בהם פועלת תוכנית [אופק חדש](#) – ראשון-חמישי, 14:00-7:55, שישי 12:45-7:55. בגני יול"א (יום לימודים ארוך) זמני הפעילות משתנים ממסגרת למסגרת. שנת הלימודים בגנים הממלכתיים מתחילה ב-1.9 ומסתיימת ב-30.6. זמני החופשות במהלך השנה נקבעים על ידי משרד החינוך.
- **גנים פרטיים:** שעת הכניסה לגן ושעת היציאה משתנה ממסגרת למסגרת. שנת הלימודים בגנים אלה מתחילה ב-1.9.

הצוות החינוכי וגודל הקבוצה במסגרות השונות

על פי התקן לומדים בגנים הממלכתיים והממלכתיים הדתיים עד 35 ילדים. לכל קבוצה כזו אחראית גננת מוסמכת וסייעת. בדרך כלל מספר הילדים בגנים הפרטיים נמוך יותר. להורים הבוחרים בגן פרטי מומלץ לבדוק מראש כמה ילדים יהיו בקבוצה, וכמה גננות יהיו אחראיות לקבוצה.

שכר הלימוד במסגרות השונות

שכר הלימוד בגנים משתנה ממסגרת למסגרת. בגנים הממלכתיים והממלכתיים דתיים התשלום נקבע באופן רשמי, בגנים הפרטיים גובה התשלום משתנה מגן לגן.

אלה הקווים המנחים לשכר הלימוד במסגרות השונות:

- **גנים עירוניים, גני מועצה וגנים שמופעלים על ידי ארגוני נשים:** גן טרום חובה (גיל 4) וגן טרום-טרום חובה (גיל 3) הם שירות שהמדינה נותנת לאזרחים, ושכר הלימוד בהם נקבע על ידי משרד החינוך. שכר הלימוד במוסדות אלה מדורג. באתר האינטרנט של האגף לחינוך קדם יסודי במשרד החינוך תמצאו את [חוברת ההרשמה לשנת הלימודים תשע"א](#), כולל מידע על מבחן ההכנסה הקובעת לנפש ואת לוח דרגות ההנחה. באתר האינטרנט של אגף אמח"י (ארגון מוסדות חינוך) שבמשרד החינוך תוכלו למצוא את הנחיות ענף שכר לימוד בגני ילדים ובהן [פירוט המסמכים שעליכם להגיש](#) ואת המועד להגשתם. באתר האינטרנט של אגף לפניות ותלונות הציבור שבמשרד החינוך תוכלו למצוא כמה תשובות [לשאלות נפוצות בנושא](#). **שימו לב:** במספר ישובים ושכונות בארץ הורחב חוק חינוך חובה. בישובים אלה תקף צו חינוך חובה (החלה בגני ילדים) ולכן הלימוד בהם ניתן חינם. רשימת הישובים מתעדכנת מעת לעת.
- **גנים פרטיים:** שכר הלימוד בגנים הפרטיים משתנה מגן לגן.

תהליך ההרשמה והשיבוץ

תהליך ההרשמה

ההרשמה מתבצעת באמצעות הרשות המקומית. יש כמה דרכים לרשום את הילד לגן:

- **רישום באמצעות האינטרנט:** בחלק מהישובים אפשר [להירשם באמצעות האינטרנט](#). ההרשמה בדרך זו אפשרית רק בתקופת ההרשמה ורק עבור תושבי הרשות המקומית לפי מפת אזורי הרישום שקבע משרד החינוך. הרישום באינטרנט מהווה רק את השלב הראשון ולאחריו יישלחו בדואר לבית הנרשם אישור על ביצוע הרישום והחלטת השיבוץ.
- **רישום באמצעות תחנות הרשמה:** ניתן להירשם גם באמצעות תחנות הרשמה מקומיות. סמוך למועד ההרשמה יודיעו הרשויות המקומיות על מקומן של תחנות ההרשמה וזמני פעילותן ועל ההורים להגיע לתחנות אלה ולהירשם.

מועדי הרשמה

הורים המעוניינים לשלוח את ילדם לגן ילדים עירוני או גן המשתייך למועצה מקומית או אזורית חייבים לרשום את ילדם באופן מסודר ובמועד. ההרשמה לגני הילדים הללו מתקיימת בדרך כלל בחודש ינואר. בשנת הלימודים התשע"א ההרשמה תתקיים בתאריכים 17 בינואר 2010 (ב' בשבת התש"ע), ותסתיים ב-7 בפברואר 2010 (כ"ג בשבת התש"ע).

איחרתם את מועד הרישום?

במקרה שהורים לא ירשמו את ילדיהם במועד, תשלח רשות החינוך המקומית להורי הילד הודעה בכתב שבה הם יידרשו לרשום את ילדם בתוך 7 ימים מיום מסירת ההודעה. אם ההורים לא ירשמו את ילדם בפרק זמן זה, רשות החינוך המקומית תקבע את גן הילדים במקום הקרוב ביותר למקום מגוריו. הרשות תיידע את הוריו בכתב על החלטת השיבוץ.

מי חייב ברישום

השנתון נקבע בהתאם לתאריך הלידה העברי של הילד. אלה התאריכים הקובעים לשנת הלימודים תשע"א:

- **גילאי 4, שנכללו בצו לימוד חובה** (החל בגני ילדים – לפי תיקון זה במספר ישובים ושכונות חוק חינוך חובה תקף גם לילדים בגיל 3-4): ילדים שנולדו בין התאריכים א' בטבת התשס"ו (1 בינואר 2006) ועד ל' בכסלו התשס"ז (21 בדצמבר 2006).
- **גילאי 3, שנכללו בצו לימוד חובה:** ילדים שנולדו בין התאריכים א' בטבת התשס"ז (22 בדצמבר 2006) עד כ"ט בכסלו התשס"ח (9 בדצמבר 2007).

- **גילאי 3 ו-4 שאינם נכללים בצו לימוד חובה:** התאריכים המוזכרים למעלה תקפים גם לילדים שאינם נכללים ביישובים ובאזורים שנכללו בצו לימוד חובה (החלה בגני ילדים), התשנ"ט-1999 והמעוניינים להירשם לגנים שאינם פרטיים.
הרישום ברשות המקומית תקף לכל אחת מן המסגרות: ממלכתי, ממלכתי דתי ומוכר שאינו רשמי.

שינוי שיבוץ לגן הילדים

אם אינכם מרוצים מהשיבוץ שנקבע לילדכם, תוכלו להעביר את ילדכם לגן אחר מזה שנקבע לו בשיבוץ, גם לאחר שהסתיים תהליך ההרשמה והשיבוץ.

מועד הגשת הבקשה לשינוי השיבוץ

בכל שנה מטפלות הרשויות בבקשות לשינוי השיבוץ שנקבע. לקראת שנת הלימודים התשע"א נקבע כי בין התאריכים 15 בפברואר 2010 (א' באדר התש"ע) ל-7 במרץ 2010 (כ"א באדר התש"ע), תוכלו להגיש בקשה לרשות החינוך המקומית לפיה אתם מבקשים להעביר את ילדכם ממסגרת אחת למסגרת אחרת ובתנאים הבאים:

- **ממוסד רשמי אחד למוסד רשמי אחר**
- **ממוסד רשמי למוסד פרטי**
- **ממוסד רשמי למוסד פטור**
- **ממוסד רשמי למוסד מיוחד**
- **ממוסד פרטי למוסד רשמי**
- **ממוסד פטור למוסד רשמי**

העברה לא במועד הרשמי

הורים יכולים להעביר את ילדם מגן אחד לאחר **גם מחוץ למועד הרישום**, פרטים על כך תוכלו למצוא [באתר משרד החינוך](#).

גנים ייחודיים ואלטרנטיביים

התפתחות גנים ייחודיים

הורים רבים מעוניינים להעניק לילדיהם חינוך שונה מזה הנהוג במסגרות הרגילות. עובדה זו הובילה לכך שבעשורים האחרונים התפתחה בישראל מערכת של גנים המחזיקים בשיטות חינוכיות ייחודיות. כאן מפורטות השיטות העיקריות לחינוך לגיל הרך שאפשר למצוא כיום בישראל.

שיטת מונטסורי

ממציאת השיטה היא ד"ר מריה מונטסורי מחנכת ורופאה איטלקייה. שיטה זו שמה דגש על תאווה הלמידה הטבעית של הילד. תומכי השיטה מאמינים שהילד לומד באופן טבעי מהסביבה בה הוא

נמצא לכן על המבוגרים לדאוג לסביבה מתאימה הכוללת אביזרי לימוד שיגרו את התפתחותו של הילד ויסייעו לו ללמוד באופן עצמאי ובקצב המתאים לו.

אנתרופוסופיה - שיטת וולדורף

ממציא השיטה הוא ד"ר רודולף שטיינר. האנתרופוסופיה כוללת התייחסות רחבה לחינוך ותחומי חיים נוספים. בבסיס השיטה עומדת השאיפה שהילד יגדל להיות אדם שלם וחופשי. תומכי השיטה מאמינים כי בגיל הגן על הילד ללמוד את גופו, לחקור את העולם ולפתח את דמיונו. על פי שיטה זו בשנים אלה יש לשים דגש על המיומנויות האלה ולא על פיתוח כישורי חשיבה. הסביבה בגנים האנתרופוסופיים כוללת משחקים פשוטים, לרוב מעץ, וכאלה היכולים לפתח את הדמיון.

שיטת גן זורם - גן אחר

ממציא השיטה הוא גדעון לוי. השיטה מתייחסת לארבעה מרכיבים: עבודה, יצירה, משחק ולמידה. על פי שיטה זו לכל ארבעת המרכיבים חשיבות רבה בהתפתחותו של הילד, הילד יכול לבחור בכל אחת הפעילויות המתבצעות תחת הדרכתה הפעילה של הגננת.

חינוך תל"י - תגבור לימודי יהדות

תוכנית תל"י התפתחה בירושלים בשנות ה-70 של המאה הקודמת. חינוך זה שואף לממש כבר בגן הילדים מערכת ערכים יהודית בעזרת עשייה חווייתית תוך גישה פלורליסטית ושוויון בין המינים.

שיטת רג'יו אמיליה

שיטה זו שמה דגש על "איך לומדים" ולא על "מה לומדים" ועל סקרנותו של הילד. על פי שיטה זו הילד מתפתח תוך כדי עשיית פרויקטים שונים ויש חשיבות רבה לתיעוד העשייה ולתוצרים.

גן דמוקרטי

הגנים הדמוקרטיים הם חלק מהחינוך הדמוקרטי שהתפתח בישראל בעשורים האחרונים. על פי שיטה זו בגן מתקיימים כמה מפגשים במשך היום והילד חופשי לבחור את פעילותיו. פעמים רבות גנים דמוקרטיים נמצאים בצמוד לבתי ספר דמוקרטיים.

צהרונים ומועדוניות

מדוע יש צורך בצהרונים

שעות העבודה הארוכות הנוהגות במשך יום הלימודים הקצר הנהוג בגני הילדים הממלכתיים הובילו לפריחת הצהרונים, שהם פתרון מעשי להורים עובדים.

צהרונים בגנים עירוניים ובמתנסיים

בגני עירייה רבים נפתחים צהרונים לאחר סיום שעות הפעילות. לפעמים הצוות החינוכי בצהרון הוא הצוות החינוכי הקבוע, ולעתים צוות חינוכי אחר. **הילדים בצהרון מקבלים ארוחה חמה ונהנים מפעילויות.** אין הגבלה על מספר הילדים הרשומים לצהרון, והסכום שעל ההורים לשלם שונה ממקום למקום.

[החברה למתנסיים](#) מפעילה צהרונים ברחבי הארץ. הצהרונים נמצאים במבנים של החברה או במוסדות חינוך. הילדים נהנים מארוחת צהריים חמה ומפעילויות חינוכיות שונות. באתר החברה למתנסיים תוכלו למצוא [המלצות לבחירת צהרון](#).

צהרונים המוכרים על ידי משרד התמ"ת

משנת 2007 משרד התמ"ת הוא הרגולטור בנושא צהרונים. נכון להיום ההכרה שניתנת על ידי המשרד בצהרונים חלקית ומתקיימת רק [בישובים מעטים](#) בעיקר בפריפריה. מטרת המהלך היא [לעודד תעסוקת הורים](#) במגזר החרדי ובקרבת המגזר הערבי. את הצהרונים מפעילות עמותות, עיריות, החברה למתנסיים ומפעילים נוספים המקבלים אישור לכך.

משרד התמ"ת קבע מספר תנאים בנוגע לתנאים בצהרונים הנמצאים בפיקוח שלו:

- **גילים:** ילדים מגיל 2.9 ועד גיל 10. [בתנאים מסוימים](#) זכאים הורים יחידים לשלוח את ילדיהם לצהרון גם אם הם בני 12 שנים.
- **מספר ילדים ומספר מבוגרים:** מינימום חמישה ילדים. מבוגר אחד לכל 15 ילדים. כרגע אין הגבלה על מספר ילדים מרבי בצהרון.
- **שעות הפעילות:** הצהרון יפעל משעות סיום הלימודים עד השעה 16:00.
- **פעילות:** משרד התמ"ת דורש שני חוגי העשרה בשבוע.
- **המבנה בו פועל הצהרון:** רוב הצהרונים פועלים במבנה של בית ספר או גן.
- **תשלום:** באתר של משרד התמ"ת מתפרסמת [טבלת השתתפות המדינה בצהרונים](#) בתשלום הנגבה מההורים. הטבלה מתייחסת לרמת הכנסה לנפש.

צהרונים בבתי פרטיים

אפשרות נוספת הפתוחה בפני הורים עובדים היא לשלוח את ילדם לצהרון בבית פרטי. היתרונות בצהרון מסוג זה הם באווירה הביתית ששוררת בו ברוב המקרים, וכן מספרם הנמוך יחסית של הילדים הנמצאים במסגרת זו. החיסרון במסגרת מסוג זה היא שהצהרון נמצא מחוץ למתחם גן הילדים ויש צורך להסיע אליו את הילד. חיסרון נוסף הוא היעדר הפיקוח על מסגרות אלה, לכן מומלץ לשמוע חוות דעת של הורים לילדים הנמצאים בצהרון ולהסתמך על המלצותיהם. שעות הפעילות בצהרונים אלה ותשלום עליהם שונים מצהרון לצהרון.

עזרה וכלים

- ✓ [רשות זמינה: רישום למוסדות חינוך](#)
- ✓ [באמצעות האינטרנט](#)
- ✓ [מדריך לגני ילדים באתר משרד החינוך](#)
- ✓ [הנחיות בנוגע לרישום לגני ילדים לשנת תשע"א](#)
- ✓ [האגף לחינוך קדם יסודי במשרד החינוך](#)

גני חובה

ילדים מגיל 5 לומדים במסגרת גן חובה. כאן תוכלו לקרוא על תהליך ההרשמה לגן, על תוכניות הלימוד בגן ועל התקנים הנהוגים במסגרת זו.

תוכניות לימוד והצוות החינוכי

חוק לימוד חובה

כחלק מחוק לימוד חובה חלה בישראל חובה לשלוח ילד מגיל 5 לגן ילדים. הלימודים בגן חובה ניתנים בחינם.

תוכנית הלימודים בגן

במהלך שהייתו של הילד בגן החובה הוא מתנסה בתכנים שונים שאמורים להכין אותו לבית הספר. באתר של האגף לחינוך קדם יסודי, המפקח על גני החובה, תוכלו לקרוא [על תוכניות הלימוד השונות](#).

הצוות החינוכי וגודל הקבוצה

על פי התקן לומדים בגני החובה עד 35 ילדים. לכל קבוצה כזו אחראית גננת מוסמכת וסייעת.

תהליך ההרשמה והשיבוץ

מי חייב ברישום

תאריכי הלידה של חייבי הרישום על פי חוק לימוד חובה לשנת הלימודים התשע"א הם ילדים שנולדו בין התאריכים: 13 בדצמבר 2004 (א' בטבת התשס"ה) עד 31 בדצמבר 2005 (ל' בכסלו התשס"ו).

מועדי ההרשמה

ההרשמה לגני הילדים מתקיימת בדרך כלל בחודש ינואר. בשנת הלימודים התשע"א תתקיים ההרשמה בין התאריכים 17 בינואר 2010 (ב' בשבט התש"ע), ותסתיים ב-7 בפברואר 2010 (כ"ג בשבט התש"ע).

תהליך ההרשמה

- ההרשמה מתבצעת באמצעות הרשות המקומית. יש כמה דרכים לרשום את הילד לגן:
 - **רישום באמצעות האינטרנט:** בחלק מהישובים אפשר [להירשם באמצעות האינטרנט](#). ההרשמה בדרך זו תהיה אפשרית רק [בתקופת ההרשמה](#). שימו לב: יוכלו להירשם באופן הזה רק תושבי

הרשות המקומית וההרשמה תתבצע בהתאם למפת אזורי הרישום שקבע משרד החינוך.
הרישום באינטרנט מהווה רק את השלב הראשון ולאחריו ישלחו בדואר לבית הנרשם אישור על ביצוע הרישום והחלטת השיבוץ.

- **רישום באמצעות תחנות הרשמה:** ניתן להירשם גם באמצעות תחנות הרשמה מקומיות. סמוך למועד ההרשמה יודיעו הרשויות המקומיות להורים על מקומן של תחנות ההרשמה וזמני פעילותן ועל ההורים להגיע לתחנות אלה ולהירשם.

מה קורה כשלא נרשמים במועד

במקרה שהורים לא ירשמו את ילדיהם במועד תשלח רשות החינוך המקומית להורי הילד הודעה בכתב שבה הם יידרשו לרשום את ילדם בתוך 7 ימים מיום מסירת ההודעה. במידה וההורים לא ירשמו את ילדם בפרק זמן זה רשות החינוך המקומית תקבע את גן הילדים במקום הקרוב ביותר למקום מגוריו. הרשות תיידע את הוריו בכתב על החלטת השיבוץ.

שינוי שיבוץ לגן הילדים

גם לאחר שהסתיים תהליך ההרשמה והשיבוץ תוכלו להעביר את ילדכם לגן אחר מזה שנקבע לו בשיבוץ.
בכל שנה מטפלות הרשויות בבקשות לשינוי השיבוץ שנקבע. לקראת שנת הלימודים התשע"א נקבע כי בין התאריכים 15 בפברואר 2010 (א' באדר התש"ע) ל-7 במרץ 2010 (כ"א באדר התש"ע), תוכלו להגיש בקשה לרשות החינוך המקומית לפיה אתם מבקשים להעביר את ילדכם ממסגרת אחת למסגרת אחרת ובתנאים הבאים:

- **ממוסד רשמי אחד למוסד רשמי אחר**
- **ממוסד רשמי למוסד פרטי**
- **ממוסד רשמי למוסד פטור**
- **ממוסד רשמי למוסד מיוחד**
- **ממוסד פרטי למוסד רשמי**
- **ממוסד פטור למוסד רשמי**

העברה לא במועד הרשמי

הורים יכולים להעביר את ילדם מגן אחד לאחר **גם מחוץ למועד הרישום**, פרטים על כך תוכלו למצוא [באתר משרד החינוך](#).

השארית ילד לשנה נוספת בגן חובה

במקרים בהם מתעוררת שאלה בנוגע לבשלות של הילד לעלייה לכיתה א' קיימת אפשרות להשאיר שנה נוספת בגן הילדים. ההחלטה בנושא נמשכת לאורך זמן ומתקבלת בשיתוף ההורים ופסיכולוג

הגן. באתר האינטרנט של משרד החינוך תוכלו לקרוא על [השלבים השונים בקבלת ההחלטה](#). בכל מקרה אין להשאיר ילד לשנה שלישית בגן חובה, למעט [במקרים חריגים](#).

עזרה וכלים

- ✓ [רשימת מעונות יום שיקומיים](#)
- ✓ [רשימת גני הילדים של החינוך המיוחד](#)
- ✓ [אגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך](#)
- ✓ [אגף השיקום במשרד הרווחה](#)
- ✓ [המחלקה להתפתחות הילד במשרד הבריאות](#)
- ✓ [מדריך לגני ילדים באתר משרד החינוך](#)
- ✓ [דפי הסבר להורים שילדם מופנה לוועדת השמה](#)
- ✓ [דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מערכת החינוך המיוחד בישראל \(ינואר 2009\)](#)

חינוך מיוחד קדם יסודי

על פי חוק חינוך מיוחד זכאים ילדים בעלי צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד חנם. בערוץ זה תוכלו לקרוא מהן המסגרות המיוחדות לילדים מתחת לגיל 3, ומהן זכויותיהם של ילדים מעל גיל 3 ואילו מסגרות פתוחות בפניהם.

ילדים מתחת לגיל 3

זכאות ומסגרות

לפי חוק מעונות יום שיקומיים 2000 זכאים פעוטות מגיל שנה ועד 3 שנים לטיפול במסגרת מעון יום שיקומי הנמצא קרוב ככל האפשר למקום מגוריו. [החוק והתקנות הנלוות לו](#) קובעים מה כולל הטיפול המיוחד ומי יישא בהוצאות השונות הכרוכות בטיפול.

מעונות יום שיקומיים פועלים באחריותם של [אגף השיקום במשרד הרווחה](#) ו**המחלקה להתפתחות הילד במשרד הבריאות**. באתר האינטרנט של משרד הבריאות תוכלו למצוא את [רשימת מעונות היום השיקומיים](#).

ארגונים עיקריים המפעילים מעונות יום שיקומיים

אלה הם הארגונים העיקריים המפעילים מעונות שיקומיים:

- [מעונות היום של אלטרף](#): לפעוטות מגיל אבחון ועד גיל 3 המאובחנים כאוטיסטים/PDD
- [בית איזי שפירא](#)
- [מיח"א](#): לילדים חירשים ולקויי שמיעה
- מעון היום השיקומי של [אלי"ן](#)

ילדים מעל גיל 3

חוק חינוך מיוחד

על פי [חוק חינוך מיוחד התשמ"ח-1988](#) זכאי כל ילד בעל צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד חנם. לפי

הוראות החוק זכאי כל ילד בעל צרכים מיוחדים בגילים 3-21 לחינוך מיוחד, בין אם הוא לומד במוסד חינוך מיוחד רשמי או במוסד לחינוך מיוחד מוכר שאינו רשמי, לרבות כיתה לחינוך מיוחד בבית ספר לחינוך רגיל, הכל על פי החלטה של ועדת השמה או ועדת ערר.

מה כולל החוק?

לפי לשון החוק "חינוך מיוחד" מוגדר כ:

"הוראה, לימוד וטיפול שיטתיים הניתנים לפי חוק זה לילד בעל צרכים מיוחדים, לרבות טיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק וטיפולים בתחומי מקצועות נוספים שייקבעו ולרבות שירותים נלווים, הכל לפי צרכיו של הילד בעל הצרכים המיוחדים".

השירותים הנלווים כוללים:

"שירותי הסעה וארוחות, עזרים מסייעים, שירותים רפואיים, פארא-רפואיים, פסיכולוגיים וסוציאליים, וכל שירות אחר שהשר קבע בצו, בהתייעצות עם שר הבריאות או עם שר העבודה והרווחה". עוד אומר החוק כי "ילד בעל צרכים מיוחדים זכאי לחינוך מיוחד חנם במוסד לחינוך מיוחד באזור מגוריו; לא נמצא מוסד כאזור מגוריו, אחראית רשות החינוך המקומית למתן חינוך מיוחד לילד במוסד מתאים, קרוב ככל האפשר לאזור מגוריו, אף אם המוסד נמצא בתחום שיפוטה של רשות מקומית אחרת".

גן משולב או גן חינוך מיוחד

במידה ומתעוררת השאלה אם ילדכם זקוק לחינוך מיוחד עומדות בפניכם שתי אפשרויות: שילוב בגן ילדים משולב או שליחתו לגן ילדים של החינוך המיוחד. נכון להיום ההורים אינם יכולים לקבוע לאיזו מסגרת יישלח ילדיהם ועליהם לעבור תהליך של השמה ששותפים לו גורמים חינוכיים ומקצועיים.

ועדת שילוב

מדיניות משרד החינוך היא לשלב את הילד בחינוך הרגיל תוך מתן מענה של המערכת לצרכיו המיוחדים. לשם כך מתכנסת בכל מסגרת חינוכית ועדת שילוב שמטרתה לבדוק האם ניתן לספק לילד את צרכיו המיוחדים בתוך המסגרת הרגילה, זאת באמצעות תוספת שעות לימוד. הוועדה אמורה לזמן אתכם ההורים לדיוניה לפחות עשרה ימים לפני המועד.

עוד על הרכב הוועדה, תהליך עבודתה וזכויותיכם בנוגע אליה תוכלו למצוא [בחוברת ההסבר להורים](#) (המתפרסמת בעברית, [ערבית](#), [רוסית](#) ו**אמהרית**).

ועדת השמה

במידה וועדת השילוב מגיעה למסקנה כי אין באפשרות המוסד החינוכי לספק את צרכיו המיוחדים של הילד עניינו עובר לטיפול ועדת השמה הפועלת במסגרת הרשות המקומית. ועדה זו בודקת שוב האם אין באפשרות המוסד החינוכי לספק את צרכיו המיוחדים של הילד במסגרת המוסד החינוכי. במידה וועדת השמה מוצאת שאין באפשרות המוסד החינוכי לספק את צרכיו, תפקידה של הוועדה

למצוא מסגרת אחרת המתאימה לילד. מטרת הוועדה היא לקבל החלטות חינוכיות מיטביות לגבי המשך דרכו החינוכית של ילדם. הוועדה אמורה **לזמן אתכם ההורים לדינויה לפחות 16 יום לפני המועד**. עוד על הרכב הוועדה, תהליך עבודתה וזכויותיכם בנוגע אליה תוכלו למצוא [בחוברת ההסבר להורים](#) (המתפרסמת בעברית, [ערבית](#), [רוסית ואמהרית](#)). הפנייה לועדת ההשמה תעשה לא יאחר מחודש אפריל.

ועדת ערר

במידה ואינכם מרוצים מהחלטת ועדת ההשמה באפשרותכם לערער על החלטתה במסגרת דיון בוועדת ערר. **ועדת הערר תחליט אם:**

1. לקבל את הערר ולשנות את החלטתה של ועדת ההשמה
 2. להחזיר את העניין לדיון נוסף בוועדת ההשמה עם הוראות או בלעדיהן
 3. להפנות את הדיון לוועדת שילוב מוסדית
 4. לדחות את הערר ולהשאיר את החלטת ועדת ההשמה בתוקף
- יש להגיש את הבקשה לערעור בכתב ליו"ר במשרד החינוך במחוז אליו אתם משתייכים **בתוך 21 יום ממועד קבלת החלטת ועדת ההשמה**. עוד על הרכב הוועדה, תהליך עבודתה וזכויותיכם בנוגע אליה תוכלו למצוא [בחוברת ההסבר להורים](#) (המתפרסמת בעברית, [ערבית](#), [רוסית ואמהרית](#)).

רישום ללא דיון בוועדות השמה

בהתאם [להנחיות חדשות](#) שנקבעו בשנת 2005 תוכלו לרשום את ילדכם למסגרת מיוחדת של החינוך המיוחד גם ללא דיון בוועדת השמה. אפשרות זו קיימת במידה וילדכם יש לקות משמעותית המחייבת השמה במוסד לחינוך מיוחד. במקרה זה **יש להצטייד בחוות דעת מקצועית**. לפרטים נוספים – גברת ורד בן דרור, מפקחת ארצית ממונה על ועדות שילוב, השמה וערר. טלפון: 03-6896104/886.

המסגרות השונות

- לאחר שהוחלט כי ילדכם זקוק לתמיכה מיוחדת, עומדות בפניכם שתי אפשרויות:
- **גן שילוב:** קיימת אפשרות לשלבו בגן שילוב שבו משולבים ילדים בעלי צרכים מיוחדים בגן רגיל. זכאים להשתתף בתוכנית זו ילדים מגיל גן חובה או ילדים בגילאי 3-4 המתגוררים ביישובים המופיעים בצווי ההרחבה לחוק לימוד חובה שפורסמו על ידי שר החינוך.
 - **גן חינוך מיוחד:** אפשרות נוספת היא לשלוח את ילדכם לגן של החינוך המיוחד. זכאים להשתלב במסגרות אלה ילדים בגילי 3-6. באתר האגף לחינוך מיוחד שבמשרד החינוך תוכלו למצוא את [רשימת גני הילדים הפועלים במסגרת החינוך המיוחד](#), מחולקים לפי מחוזות ולפי סוגי הלקויות.

שכר לימוד

ילדים הלומדים בגני חינוך מיוחד זכאים לחינוך חינם. ילדים שלהם לקות קשה והלומדים בגני שילוב זכאים להשתתפות של המדינה בגובה של 90 אחוז מגובה שכר הלימוד. במקרה זה יש להציג אישור [מהביטוח הלאומי](#) המעיד על הלקות הקשה. הבקשה להנחה בשכר הלימוד כלולה [בטופס הרישום לגני ילדים לגילים 3-4](#).